

ด่วนที่สุด

ที่ กษ ๐๓๒๘/ ๒๐๖๕

กรมชลประทาน

ถนนสามเสน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการน้ำฤดูฝน ปี ๒๕๖๐

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีการจัดประชุมผ่านระบบประชุมทางไกลออนไลน์ (Web Conference) เพื่อสร้างการรับรู้และติดตามงานตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) จำนวน ๗๖ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๑๒๓ ชั้น ๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเชื่อมสัญญาณไปยังพื้นที่ทั้ง ๗๖ จังหวัด และท่านรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ) ได้เสนอในที่ประชุมขอให้กรมชลประทานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งกำหนดแผนปลูกพืชครั้งที่ ๑ (นาปี) นอกเขตและในเขตชลประทานเพื่อจะได้สร้างความชัดเจนให้กับเกษตรกรหลังจากดำเนินการรอบที่ ๓ นั้น

กรมชลประทานได้พิจารณาแล้ว จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำฤดูฝน ปี ๒๕๖๐ พร้อมแผนการบริหารจัดการน้ำและเพาะปลูกพืชฤดูฝน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้สอดคล้องกับนโยบายการผลิตข้าวครบวงจร จำนวน ๑๕.๙๕ ล้านไร่ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการน้ำฤดูฝน ระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำมีเพียงพอสำหรับการใช้น้ำตลอดฤดูฝน ๒๕๖๐ และเก็บกักไว้ใช้ในฤดูแล้งที่จะถึง กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการดังนี้

- ๑.๑ จัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค และรักษาระบบนิเวศให้เพียงพอตลอดทั้งปี
- ๑.๒ การส่งเสริมการปลูกพืชฤดูฝนให้ใช้น้ำฝนเป็นหลักใช้น้ำชลประทาน เสริมกรณีฝนทิ้งช่วงเท่านั้น
- ๑.๓ บริหารจัดการน้ำทำให้มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วยระบบและอาคารชลประทาน
- ๑.๔ ดำเนินการเก็บกักน้ำในเขื่อนให้มากที่สุด ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์เก็บกักน้ำต่ำสุด (Lower Rule Curve; LRC) ตามช่วงเวลา เพื่อความมั่นคงด้านการอุปโภค-บริโภค และรักษาระบบนิเวศ

๒. การวางแผนการเพาะปลูกฤดูการผลิต ปี ๒๕๖๐/๖๑

๒.๑ พื้นที่เพาะปลูกในเขตชลประทาน

๑. กลุ่มน้ำเจ้าพระยา ปริมาณน้ำต้นทุนในเขื่อนหลัก ๔ แห่ง ประกอบด้วย เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำใช้การได้รวม ๔,๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยแยกพื้นที่เป็น ๒ ส่วน คือ

- ๑.๑ ตอนบนของกลุ่มเจ้าพระยาใหญ่ (ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ขึ้นไป)
 - พื้นที่ลุ่มต่ำ ทุ่งบางระกำ พื้นที่ ๐.๒๖๕ ล้านไร่ เริ่มส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกข้าวรอบปีที่ ๑ ตั้งแต่ ๑ เม.ย. ๖๐
 - พื้นที่ตอน ๑.๙๒ ล้านไร่ เริ่มเพาะปลูกเมื่อกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝน โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก และเสริมด้วยน้ำทำและน้ำชลประทาน

๑.๒ ตอนล่างของ...

๑.๒ ตอนล่างของกลุ่มเจ้าพระยาใหญ่ (ตั้งแต่จังหวัดนครสวรรค์ลงมา)

- พื้นที่ลุ่มต่ำ พื้นที่ ๑.๑๕ ล้านไร่ เริ่มส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกข้าวรอบที่ ๑ ตั้งแต่ ๑ พ.ค. ๖๐

- พื้นที่ตอน ๔.๒๗ ล้านไร่ เริ่มเพาะปลูกเมื่อกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝน โดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก และเสริมด้วยน้ำท่าและน้ำชลประทาน

๒. กลุ่มน้ำแม่กลอง ปริมาณน้ำต้นทุนในเขื่อนหลัก ๒ แห่ง ประกอบด้วย เขื่อนศรีนครินทร์ และเขื่อนวชิราลงกรณ์ คาดการณ์ว่า ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จะมีปริมาณน้ำใช้การได้ ๓,๒๐๔ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยแยกพื้นที่เป็น ๒ ส่วน คือ

- พื้นที่ลุ่มต่ำ มีพื้นที่ประมาณ ๐.๐๘ ล้านไร่ แนะนำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูก เมื่อกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝน ใน ๒ จังหวัด ประกอบด้วย นครปฐม และสุพรรณบุรี

- พื้นที่ตอน ประมาณ ๐.๘๕ ล้านไร่ ปกติฤดูเพาะปลูกเริ่มเดือนกรกฎาคม คาดว่าปริมาณน้ำมีเพียงพอ แนะนำให้เพาะปลูกได้ตามฤดูกาลปกติและกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝนแล้ว ใน ๗ จังหวัด ประกอบด้วย กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

๓. ในพื้นที่โครงการชลประทานอื่นๆ การเพาะปลูกพืชฤดูฝน จะดำเนินการตามมติคณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) ของแต่ละพื้นที่ แนะนำให้เพาะปลูกได้ตามฤดูกาลปกติและกรมอุตุนิยมวิทยาประกาศเข้าสู่ฤดูฝนแล้ว แยกเป็น

๓.๑ ภาคเหนือ แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๒.๐๐ ล้านไร่ ใน ๑๓ จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน ลำปาง น่าน แพร่ อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร และอุทัยธานี

๓.๒ ภาคกลาง แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๐.๔๕ ล้านไร่ ใน ๓ จังหวัด ประกอบด้วย สุพรรณบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

๓.๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ ๓.๒๗ ล้านไร่ ใน ๒๐ จังหวัด แยกเป็น

๓.๓.๑ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๑.๖๑ ล้านไร่ ใน ๑๑ จังหวัด ประกอบด้วย เลย หนองบัวลำภู หนองคาย อุดรธานี บึงกาฬ สกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ขอนแก่น และชัยภูมิ

๓.๓.๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๑.๖๖ ล้านไร่ ใน ๙ จังหวัด ประกอบด้วย นครพนม มุกดาหาร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

๓.๔ ภาคตะวันออก แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๐.๘๗ ล้านไร่ ใน ๘ จังหวัด ประกอบด้วย นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

๓.๕ ภาคใต้ พื้นที่รวม ๐.๘๓ ล้านไร่ แยกเป็น

๓.๕.๑ ภาคใต้ฝั่งตะวันตก แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๐.๐๓๒ ล้านไร่ ใน ๕ จังหวัด ประกอบด้วย สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ตรัง และสตูล

๓.๕.๒ ภาคใต้...

๓.๕.๒ ภาคใต้ฝั่งตะวันออก แนะนำให้เพาะปลูกในเขตพื้นที่ชลประทาน ประมาณ ๐.๗๙๘ ล้านไร่ ใน ๖ จังหวัด ประกอบด้วย นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๒.๒ พื้นที่เพาะปลูกนอกเขตชลประทาน แนะนำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกตามฤดูกาลปกติ เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝนตกชุก ทั้งนี้ในพื้นที่ภาคใต้ (ฝั่งตะวันออก) ฤดูฝนจะแตกต่างจากภาคอื่น แนะนำให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกตามฤดูกาลปกติ ประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๖๐

๓. แผนการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ (ฤดูฝน) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบด้วย

๓.๑ มาตรการไม่ใช่สิ่งก่อสร้าง

- เชื่อมโยงข้อมูล และวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ
- คาดการณ์และติดตามสภาวะทางอุตุ-อุทกวิทยา
- บริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำโดยใช้ Reservoir Operation Simulation และ Reservoir Operation Rule Curve
- เตรียมพร้อมใช้งานอาคารชลประทาน
- ปรับเปลี่ยนปฏิทินการปลูกพืช เพื่อใช้เป็นพื้นที่รับน้ำหลาก
- เตรียมพร้อมเครื่องจักรกลและเครื่องสูบน้ำเข้าประจำพื้นที่
- ใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นพื้นที่หน่วงน้ำ เช่น ทุ่งบางระกำ และพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งเจ้าพระยา

ตอนล่าง

๓.๒ มาตรการใช้สิ่งก่อสร้าง

- แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ
- งานซ่อมแซมบำรุงรักษา อาคารชลประทาน
- ใช้อาคารชลประทานและระบบชลประทานตัดยอดน้ำหลาก เพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและควบคุมปริมาณน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่การเกษตร

ทั้งนี้ กรมอุตุนิยมวิทยาได้ออกประกาศวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่องการคาดหมายลักษณะอากาศช่วงฤดูฝนของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๐ ฤดูฝนของประเทศไทยปีนี้ คาดว่าจะเริ่มต้นปกติประมาณกลางเดือนพฤษภาคม และจะสิ้นสุดประมาณกลางเดือนตุลาคม ซึ่งลักษณะอากาศทั่วไปจะใกล้เคียงกับปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยปริมาณฝนรวมทั้งประเทศในช่วงฤดูฝนปีนี้ จะสูงกว่าค่าปกติเล็กน้อย ประมาณ ๕ เปอร์เซ็นต์ สำหรับช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนกรกฎาคม ปริมาณและการกระจายของฝนมีน้อย ซึ่งอาจทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำในด้านการเกษตรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน ประชาชนจึงควรใช้น้ำเพื่อประโยชน์สูงสุด ส่วนในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน บริเวณประเทศไทยจะมีฝนตกหนักถึงหนักมากในหลายพื้นที่ อาจก่อให้เกิดสภาวะน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลากรวมทั้งน้ำล้นตลิ่งในบางพื้นที่ สำหรับในช่วงฤดูฝนปีนี้ คาดว่าจะมีพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนันและไต้ฝุ่น) เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยจำนวน ๒ ลูก โดยมีโอกาสสูงที่จะเคลื่อนผ่านบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือในช่วงเดือนสิงหาคมหรือกันยายน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์น้ำที่จะเกิดขึ้นในระยะต่อไปของอาคารระบายน้ำต่างๆ ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุปสรรคในเรื่องการส่งน้ำและระบายน้ำ กรมชลประทานได้สั่งการให้สำนักงานชลประทานที่ ๑ - ๑๗ พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้เฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์น้ำของอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบ และบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำให้มีที่ว่างเพียงพอตามความเหมาะสม ในการรับปริมาณน้ำฝนที่จะตก

๒. ให้มีการประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำในอ่างเก็บน้ำล่งหน้า ตลอดจนประสานงานกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรายงานสถานการณ์น้ำอย่างใกล้ชิด

๓. ตรวจสอบสภาพความพร้อมใช้งานของอาคารชลประทานที่ใช้ในการส่งน้ำ และระบายน้ำ ทั้งอาคารชลประทานและสถานีสูบน้ำอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

๔. ตรวจสอบเส้นทางการระบายน้ำ สิ่งกีดขวางทางน้ำ ทั้งทางน้ำชลประทานและทางน้ำในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ หากมีปัญหาด้านการระบายน้ำให้ดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบแนวทางการบริหารจัดการน้ำฤดูฝน แผนการจัดสรรน้ำและเพาะปลูกพืช ฤดูฝน และแผนการป้องกันและบรรเทาภัยอันเกิดจากน้ำ (ฤดูฝน) พ.ศ. ๒๕๖๐ ของกรมชลประทาน ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ของสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา <http://water.rid.go.th/hydhome/hydrology/>

ขอแสดงความนับถือ

(นายสัญญา เกตุราชัย)
อธิบดีกรมชลประทาน

สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา

โทร. โทรสาร ๐ ๒๖๖๙ ๒๑๕๓